

ЗАТВЕРДЖУЮ

Генеральний директор
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
Л. І. Дубровіна

«*12*» *лютого* 2023 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення
результатів докторської дисертації
доцента кафедри видавничої справи та редагування
НН ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

Фіголь Надії Миколаївни

на тему: **«Електронне навчальне видання як соціокомунікаційне явище»**,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора наук із соціальних
комунікацій
за спеціальностями 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство,
бібліографознавство,
27.00.04 – теорія та історія журналістики

Розглянувши дисертацію у вигляді рукопису доцента кафедри
видавничої справи та редагування Науково-навчального Видавничо-
поліграфічного інституту Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (далі – ННВПІ
КПІ ім. Ігоря Сікорського) Фіголь Надії Миколаївни на тему: «Електронне
навчальне видання: соціокомунікаційний, педагогічний та редакторський
аспекти», поданої на здобуття наукового ступеня доктора наук із соціальних
комунікацій за спеціальностями 27.00.03 – книгознавство,
бібліотекознавство, бібліографознавство та 27.00.04 – теорія та історія
журналістики; монографію «Комунікативно-лінгвістичний феномен
електронного навчального дискурсу»; наукові публікації, в яких висвітлено
основні наукові результати докторської дисертації, а також за результатами
фахового семінару спільного засідання Національної юридичної бібліотеки
України та Інституту інформаційних технологій НБУВ від 20 лютого 2023 р,

протокол № 1, рецензенти затвердили висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів докторської дисертації:

Дисертаційна робота Фіголь Н. М., представлена на здобуття наукового ступеня доктора наук із соціальних комунікацій за спеціальностями 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство та 27.00.04 – теорія та історія журналістики є кваліфікаційною науковою працею у вигляді рукопису, виконаного здобувачкою самостійно. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни, практичної та теоретичної цінності, ступенем обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій відповідає вимогам чинного законодавства до докторських дисертацій.

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Наукова значимість досліджуваної проблеми зумовлена необхідністю з'ясування суті електронного навчального видання (далі – ЕНВ) як складного соціокомунікаційного явища, яке докорінно змінює навчальний процес, виступаючи як квазісуб'єкт електронного навчального дискурсу (далі – ЕНД) та перебирає на себе низку функцій, виконуваних раніше іншими суб'єктами навчальної комунікації. Комплексне дослідження ЕНВ дасть можливість усвідомити зміни, що відбуваються в електронному навчальному середовищі з активним переходом в онлайн у зв'язку з пандемією Covid 19 та воєнною агресією, з'ясувати сутність ЕНВ, структуру ЕНД, суб'єктні ролі, особливості комунікації та комунікаційні зв'язки в електронному навчальному середовищі, що, у свою чергу, допоможе зрозуміти специфіку комунікування та налагодити успішну комунікацію між учнем/студентом та учителем/викладачем. Хоча ЕНВ вивчалось з різних аспектів – педагогічного, видавничого, проте єдиної концепції та комплексного усвідомлення цього феномену на сьогодні бракує.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи ННВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського і пов'язане з виконанням теми:

«Соціальнокомунікаційний підхід до редагування різних видів видань» (2019–2023 рр., державний реєстраційний номер РК 0119U001582).

Наукова новизна одержаних результатів Дисертація є самостійним, завершеним дослідженням, у якому вперше в українському науковому дискурсі розглядається ґрунтовна база ЕНВ України та аналізується на рівні самостійного комплексного дослідження. У роботі розкрито різнобічний потенціал ЕНВ, проаналізовано, систематизовано, введено до наукового обігу та інформаційного простору термінологію ЕНД; розроблено наукові принципи і методи дослідження складного соціокомунікаційного явища ЕНВ; запропоновано класифікацію ЕНВ за різними критеріями; визначено характеристики та функції суб'єктів комунікації в електронному навчальному середовищі – учня/студента, учителя/викладача та ЕНВ; визначено інноваційний потенціал ЕНВ як чинника, що докорінно змінює комунікацію в електронному навчальному середовищі.

Наукові результати, викладені в дослідженні, отримані автором особисто. Отримані результати відповідають меті і завданням дослідження.

Використання сучасних методів дослідження та опрацювання ґрунтовної джерельної бази дослідження дали змогу дисертантці виконати поставлені завдання та обґрунтувати низку положень, що мають важливе теоретичне та практичне значення. Контент-аналіз активно використано в розділі, присвяченому аналізу мовного наповнення ЕНВ, установленню типології поширених помилок у цих виданнях. Міждисциплінарність і багатоаспектність ЕНД з'ясовано завдяки сучасному науковому методу – дискурс-аналізу. Загальнонаукові методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, історичний, описовий, порівняльний дозволили простежити етапи виникнення, формування та розвиток ЕНВ у хронологічній послідовності; виділити складові частини ЕНД; встановити переваги та недоліків ЕВ, характеристики, сформулювати вимоги до них. Метод типології дав можливість визначити типологічні властивості ЕВ, їх відмінності від

друкованих, сформулювати вимоги до якісних продуктів, а метод класифікації – створити за певними критеріями власну класифікацію ЕНВ.

Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, сформульованих у дисертаційній роботі

Обґрунтованість основних положень, висновків та рекомендацій є переконливою. Отримані результати базуються на опрацюванні широкого кола джерел і наукової літератури, застосуванні комплексу дослідницьких методів і підходів.

Теоретичне значення результатів роботи

Дисертація є ґрунтовним внеском у розвиток теорії та практики відповідних розділів книгознавства, бібліографознавства, журналістики, зокрема, розширенні предметного поля редагування різних видів видань – окремої дисципліни, що вивчає особливості підготовки та редагування ЕНВ, пропонує концепцію ЕНВ як багатогранного соціокомунікаційного явища, допомагає здійснити експертизу їхньої якості, класифікацію і систематизацію.

Практична цінність результатів роботи

Основні положення дисертації можуть стати методологічним підґрунтям для подальших досліджень проблем ЕНВ у різних аспектах; укладання та підготовки до оприлюднення окремих видань; результати можуть бути використані при запровадженні їх стандартизації та сертифікації.

Особистий внесок здобувача полягає в теоретичному осмисленні та узагальненні наукових поглядів з досліджуваної проблеми, що дозволило визначити специфіку ЕНВ як складного соціокомунікаційного явища, його місця в ЕНД, ролі та функцій в електронному навчальному середовищі, що докорінно змінює освітню систему. Викладені результати дослідження належать автору особисто.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України до докторських дисертацій. Структура дисертації

визначена логікою дослідження та повністю висвітлює тематику.

Автореферат розкриває основні положення дисертації і підготовлений відповідно до вимог Міністерства освіти і науки.

Перевірка на наявність текстових збігів у дисертаційній роботі Фіголь Н. М. засвідчила брак проявів академічної недоброчесності з боку дисертантки. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання наукових ідей, текстів, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів; всі дослівні цитування інших авторів взято в лапки.

Апробація результатів дисертації

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації викладено в опублікованих наукових працях та обговорено на 11 Міжнародних наукових конференціях, зокрема:

«Наукова школа ім. Р. Іванченка» (Київ, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2021, 2022), Міжнародній науково-методичній конференції «Медіасфера та медіаосвіта: специфіка взаємодії в сучасному соціокультурному просторі» (Республіка Білорусь, 2014, 2015, 2016), XXI, XXII, XXIII Міжнародних науково-практичних конференціях із проблем функціонування і розвитку української мови (Київ, 2014, 2015, 2016).

Перелік публікацій за темою дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження викладено у 50 наукових працях: 1 одноосібній монографії та 2 зарубіжних, колективних монографіях, 1 навчальному посібникові, 3 методичних рекомендаціях, 7 статтях Web of Science, 23 статтях (10 одноосібних та 13 у співавторстві) у наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 2 працях у зарубіжному науковому виданні та в 11 збірниках матеріалів міжнародних конференцій.

Публікації достатньо повно відображають представлені в роботі теоретичні та практичні рішення. Таким чином, вищенаведене дозволяє зробити висновок про повноту опублікування результатів дисертації.

Дисертація відповідає зазначеній спеціальності та профілю спеціалізованої вченої ради Д 26. 165.01 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук із соціальних комунікацій у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. За науковим рівнем, новизною постановки завдань, обґрунтованістю головних положень і висновків, теоретичним та практичним значенням дисертація Фіголь Надії Миколаївни на тему: «Електронне навчальне видання як соціокомунікаційне явище» відповідає вимогам МОН України щодо докторських дисертацій, зокрема п.п. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 і може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук із соціальних комунікацій у спеціалізованій вченій раді.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів докторської дисертації Фіголь Н. М. у вигляді рукопису на тему: «Електронне навчальне видання як соціокомунікаційне явище».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Фіголь Н. М. у вигляді рукопису на тему: «Електронне навчальне видання як соціокомунікаційне явище» відповідає спеціальностям 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство та 27.00.04 – теорія та історія журналістики, а також вимогам п.п. 7-9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

3. Рекомендувати дисертацію Фіголь Н. М. у вигляді рукопису на тему:
«Електронне навчальне видання як соціокомунікаційне явище» до подання
на спеціалізовану вчену раду за спеціальностями 27.00.03 – книгознавство,
бібліотекознавство, бібліографознавство та 27.00.04 – теорія та історія
журналістики.

Рецензенти:

директор
Інституту інформаційних технологій НБУВ,
доктор наук із соціальних комунікацій, с.н.с.

К. В. Лобузінa

старший науковий співробітник
відділу політологічного аналізу СІАЗ НБУВ,
доктор наук із соціальних комунікацій, с.н.с.

С. В. Горова

головний науковий співробітник
Інституту архівознавства НБУВ,
академік НАН України,
доктор філософських наук, професор

О. С. Онищенко

Національна бібліотека України Інститут інформаційних технологій підписи <i>К. В. Лобузінa, С. В. Горова, О. С. Онищенко</i>
ЗАСВІДЧУЮ
учений секретар <i>С. В. Горова</i>